

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:
Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főter 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Vétkes hanyagság.

— aug. 30.

Tomeszku György, orsovai kikötői őr, aki vasárnap egy gyermekket a Dunába lökött, mert magyarral beszélt, a magyar állam kenyerét eszi. Attól veszi fel havonként biztos és tisztességes fizetését. Elvezi oltalmát s kivesszi részét mindama kedvezményekből, melyek a magyar állampolgárt megilletik. Tomeszku barátunk tehát kikötői őr, aki mint ilyen lehet nagyon kitűnő férfiú, de tekintettel a fenti esetre, mégis csak rá kellene venni, hogy tehetségét másfelé érvényesítse. Talán Belgrádban, ahol a demokratikus eszmék most hajtják virágjaikat, talán Montenegróban, ahol most torokfájást kapott a hatalmi hóbort s inség lesz, ha a jól tejező kecskéket netalántán sztrájkolni fognak. E nagy világon számos hely akad ennek a becsületlen Tomeszkunak, mert szük kell hogy legyen ezután neki Orsova.

Hogy a magyarságot meggyalázza egy állami szolgálatban levő őr, nem írjuk a magyar kormány rovására, amely utóljára is, nem tarthatja tenyerét a különböző nációk mosdailan száján. Ilyenfor-

mán Tomeszku mondhatja a magyart kutyának, mert megelőző intézkedéssel ennek elejét venni nem lehet A világ bármely más nemzete azonban megtenné az utólagos intézkedéseket, amelylyel az ilyen Tomeszkuakat mőresre tanítaná. Az orsovai Tomeszkunak azonban nem lesz semmi baja, ha csak a vízbe dobott gyermek szülői nem tesznek ellene feljelentést. — Mindez azonban csak a fizikai sérelem megtorlását jelentené. Hol marad a morális elégtétel? Hogy a belügyminiszter nem látja ebben a magyarság arculcsapását s nem fogja érdemesnek tartani Tomeszkut arra, hogy deresre huzassa locsogásáért, arra mérget vehetünk.

S egy pillanatra ugy is látszik, mintha egy Tomeszku, egy őr, egy bockor, locsogó sehonnai nem tudná megsérteni a magyar nemzetet. A mikor konstatáljuk, hogy ez így is van, egyuttal megfordítjuk a kérdést és azt kérjük mely tisztelettel a magyar kormánytól, amely farsangi magyarságával olyan szívesen tüntet, hogyan van az, hogy a Tomeszku gombamódra szaporodnak és ütik fel a fejüket.

Megfelelhet erre mindenki nagyon könnyen, aki a legutóbbi idők

nemzetiségi politikáját figyelemmel kísérte, illetve figyelemmel kísérni szeretete volna. Mert nemzetiségi politika nincs. Ugynevezett nemzetiségi „testvéreink” szabadon garázdálkodhatnak s nem tehetnek azt, amit akarnak. S tesznek is. Az engedmények és einézések most már jogokká nőttek ki az ő szemükben, aminek Fiumében láttuk igazán arczpirító példáját legutóbb S az orsovai Tomeszku most ismét egy porszemet hord ahhoz az alapoz, amelyen a nemzetiségi tulzók a magyar állameellenes bástyát felépíteni szeretnék. A Tomeszku büntetlen disznókodása és vakmerősége újabb eseményeket készít elő s Tomeszkunak újabb utódai lesznek. Előbb csak ritkán. Elvértve. Azután mind sürűbben, amíg a nyakunkra nőnek.

De ezt már nem lehet sem egy czikkel, sem egy interpellációval elintézni.

Háborus képek.

— augusztus 30.

Egy nagy angol képes hetilap van előttem. Átforgattam a lapjait. Tele valamennyi aktuális képpel, rajza

Franek Seliga és az Uristen.

Irta: **Przerwa Tetmajer Kázmér.**

Volt egyszer egy paraszt, ugy hívták, hogy Franek Seliga. Naphosszat a magyar bányában dolgozgatott s csakánnyával hasogat-ta az ércet. Szép szál férfi volt Franek Seliga, az asszonyok reszkettek a gyönyörűségétől, ha végigment a falun. De büszke és hetyke legény lévén, főleg azzal hivaikodott, hogy nemes származású, mert a Seligákról és Zychsekről ez a mende-monda kering.

— Nemes ember vagyok! — mondogatta.

— Nono öcsém, abban az országban, a hol te nemes volnál, a cigányok sem lopnak! — csufolták a többiek és mosolyogtak a hiúságán.

Volt pedig Kunzniczeben egy Valevski nevű számvevő, ennek pedig egy Aniela nevű leánya, a legszebb hajdon a kerek világon. Franek Seliganak nagyon tetszett Valevski kisasszony.

— Ez a leány illenék hozzám, — szolt gyakran — mintha egy hálóból huztak volna ki bennünket, mint két szép pisztrángot.

S bár ezelőtt is hetvenkedő legény volt, amióta Aniela megismerte, annyira henczegett, hogy mindenki kinevette. Vállára fekete csuhát vetett, mely piros zsinórral volt szegélyezve, nadrágját kilenc sor kék himzéssel varratta ki, pedig ha jómódu gazdák őt sor himzést viselnek,

ugyancsak büszkélkednek vele. Azonkívül világossárga kypet viselt bagylyokkal, bátul hetyke kakastollal. A szép kisasszony vasárnap a nowytarget templomba kocszított édes apjával: odasétált Franek Seliga is, miután alaposan kicsipte magát. Ha sáros uton járt, bizony fura figura volt a hiu legény. Nem lépegetett, hanem, mint a zerge körül-köre szokásos. Karsu és fürgé volt, nem esett nehezére.

Amióta Aniela megismerte, nem ivott, nem szivarozott, kuporgatta pénzét, hogy szép ruhára költthesse. S bármennyien tolongtak a Szent Anna templomban, a pad-sorokon át ügyesen oda tudott furakodni, ahol Valevski kisasszony ült édesapjával.

Az Uristennel persze keveset törődött. Azt se tudta, hogy az Istenházában van, hanem kevélyen megemelte fejét s a kisasszonyra kacsingatott, mert tudta, hogy szép legény. A leány olykor feltekintett imádságos könyvéről s ilyenkor egymást simogatta tekintetük.

Franek ennek nagyon örült s hiu ember létére azt hitte, hogy elbűvölte a leányt.

— Szerelmes belém! — mondá. — No de nem csodálom!
— Kicsoda? — kérdezte társa.
— Aniela!
— Miféle Aniela? A mostovyi?
— Nem az.
— A huga?
— Az sem.
— Hát melyik? A gorskai férjnél

van, a plazai szintén, a glodkiei vén, nem neked való, — miféle Aniela kacsintatsz?

— Nem lány az, hanem kisasszony.
— Kisasszony?
— Persze, hogy az.
— Te meg paraszt vagy!
— Nemes ember vagyok.
— Egész pereputtyod tállót tiszogattott.

— Nem bánom!
— Bolondokat beszélsz Franek! Melyik Aniela szerelmes beléd?

— Valevszka Aniela.
— A kuzniczei Valevszka leánya?
— Az!
— Megbolondultál?
— Nem bolondultam meg.
— S az bomlik utánad?
— Az hát!
— Rézveg vagy?
— Egy kortyot sem ittam.
— S ha tetszel neki, feleségül veszed
— Persze, hogy elveszem!
— Ha neked adják. Földed sincsi

hivatalod sem. Micsoda vagy te? Ágró? szakadt bányász. Semmi egyéb.

— De olyan szép vagyok, hogy esoda.
— A már igaz, szent igaz. Hogy tudod, hogy szeret?

— Rám kacsintott.
— A róka is rákacsint a burgonyára,

még sem eszi meg.

Franek szombaton Kunzniczba ment, ahol kifizetik a munkásokat. Szemei majd kidüllednek, ugy keresi Aniela. Mert

fotografálat. — A legtöbb természetesen háborús kép, meg olyan, amelyik valamelyes vonatkozásban van a háborúval. Legalább annyiban, hogy a most egymással verekedő nemzetek egyikének vagy másikának az életéből ábrázol egy-egy jelenetet.

Az első oldal: pétervári kép. Az utca tele néppel. Örvendő és ujjongó néppel. Az emberek a kalapjukat lengetik, zászlót lobogtatnak, az arcokon öröm sugárzik, egy csomó fiatal legény összelelkézve tánczol. Szentpétervár boldog és ünnepl, mert a czaricának fia született, megvan a trónörökös, a czarevics és a fehér czár arca piros a boldogságtól.

A második oldal: ez is orosz kép. De nem pétervári, hanem mandzsuri. Ez is tele van emberekkel, de ezek az emberek nem hangosak, nem lengetnek se kalapot, se zászlót. Csupa csendes ember. Ott fekszenek a sikon, a legtöbb arccal a földre borulva, egy pár hanyatt: mind mereven és mozdulatlanul, szétzuzott koponyával vagy szétroncsolt mellett. Halott valamennyi: az ónos levegőben keselyűk csapatja kóvályog.

Rettenetes kép; lapozzunk tovább. Ez az oldal már kedvesebb. Mosolygóképi, kimónás kis gésák virággal és színes lampionokkal díszítik a teaházakat, mandula-szemű legények zászlókat aggatnak hosszú póznákra, gyerekhad ugrál: csupa öröm és lelkesedés. Tokió ünnepre készül, diésőséges, nagy nemzeti ünnepre, mert a villám szárnyán repülnek a hírek, hogy föltartózatlanul nyomulnak előre a japán csapatok Port-Artur falai és bástyái felé és talán már egy óra múlva a piros-napos fény lobogót lengeti a szél a világhírű vár összes erősségein.

Még egy lap és ott vagyunk, ahonnan

az ünnep kezdődésének harangkondulását várják Tokióban. Jóságos Isten: hát így készülnek a diésőség ünnepei?! Hát ezért lobogózzák föl a házakat odaát? Ezért ragyog a gyermekképi kicsi gésák mosolygó arca és ezért aggatják tele a fák lombjait színes lampionokkal?... Rombadólt paloták, füstölő házak, üszkös omladékok között csonka holttestek, összeroskadó emberek, fölfordult lovak, ijedten menekülő alakok, sebesült- és halottvívők. Egy kopár, füstös omladékkal tövben egy csontig leszányodott, félmeztelen asszony a halálos rémület kifejezésével az arcán borul a csecsemőjére. Ez egy utcai jelenet képe Port-Arturból.

Valami láthatatlan nagy teher nehezíti a föltartóztatott ember lelkére és összeszorítja a szívét. Reszkető kézzel fordít egyet és a következő oldal: ennek a képek a másik fele. Szakadókos lejtő: itt, folyik annak a bizonyos nagy ünnepnek az igazi előkészítő munkája. A roham. Szuronyos puskával a kezükben, vad elszántsággal a szívükben törtetnek előre a mikádó hősi kis katonái. Lezuhanó sziklák záporára omló gránátok, százával terítik le őket; reszket a sziklatalp az ágyuk menydörgésétől, zuhog a fejükre a puska-golyó, robban a bomba, sőt helyenkint megnyílik a föld is és a rejtett aknák mélyéből gyilkos szilánkok és gyilkos lángok tüzes lávája borítja el őket: aki elhull, elhull; de a többi azért megy előre, ki sápadtan, ki vörösen — győzni vagy meghalni. Nem hall semmit: se az ágyuk dörgését, se a haldoklók nyögését, csak rohan előre.

De még nincs vége a galériának. A következő oldalakon két nagy csoportkép. Az egyik: temetés a harcztéren. A kato-

nák eltakarítják a halottaikat. Négy-négy katona egy-egy csoportban sirokat és. Ameddig a sikon ellátni: mindenütt ezt teszik. Mert sok sir kell, nagyon sok sir. Egymás mellett, sorba fektetve a halottak. Száz, kétszáz, ezer... ki győzné megszámolni, a sornak nincsen vége. Ott fekszenek a kopár földön: koporsóra a diésőség mezején elesett legénynek nem telik. Bele burkolják a köpenyegébe: ez koporsója, szemfödője...

De ha egyéb dísz nem is adhat neki: egy szál virágot vagy egy letölt virágos lombot tesz az elesett ellenség sírjára a kis japán katona. Hiszen ezek az emberek csak megölik, de nem gyűlölik egymást. Egy pár foglyul esett kózákat körülvesz egy csomó japán katona és valósággal dédelgetik a komor képi legényeket. Egy kerek, mosolygós arcú kis japán katona tálat tart az egyik fogoly elé és nevető szemével szívesen biztatja: Egyél testvér és ne busulj! — Nézem a legényke fiatal, mosolygós arcát. Vajjon most is mosolyg-e még vagy azóta ő is ott fekszik egy olyan végtelen, hosszú sorban, mozdulatlanul, hidegen: a fejére ráterítve a köpönyege.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

A magánvizsgálatok szabályozása

— A kultuszminiszter rendelete. —

— augusztus 30.

A polgári iskolák magánvizsgálatainak korlátozására hosszabb rendeletet adott ki a kultuszminiszter. A rendeletre azért van szükség, mert a polgári iskolákban aránylag háromszor-négyszer annyi volt évről-évre a magánvizsgálatok száma, mint a középiskolákban. A rendelet megnehezíti a tanulóknak a megyéjük területén kívül eső

nagyon szerelmes a lányba. S annak is módját ejtette már, hogy láthassa s olykor beszélhessen vele Anieka, noha kisasszonynak hívják, illik hozzá; uri ruhát csak vasárnap és ünnepnapokon visel, különben egyszerű ruhácska van rajta, fején kendő s cipőtálpak sem kopognak mindig lábaeszkái alatt.

Olykor meztláb szaladt ki a házból a legényhez. Csak az a baj, hogy a fiú nem szólhatta Anielicának, mert az apja nem engedte meg. A számvető ur kijelentette, hogy leányának Anieka kisasszony a neve.

Addig még nem volt baj, amíg csak a távolból nézegettek egymást, de egyszer vasárnap, mikor Anielicza az Olzisko völgybe ment szamáczát szedni, Seliga utána lopódzott. Jól értett az ilyesmihez! És hajl már egymásra tapadtak az ajkak, összefonódtak a karok, — mégis a lány kiszabadította magát.

Ettől kezdve Seliga egészen belebolondult, mert azt is megtudta, hogy bizony a lány nem idegenkednék tőle és hozzámenne, ha csak apja nem tiltaná.

Alig néhány nap múlva, hírül adta neki Anieka, hogy az apja hallani sem akar a dolgról és hogy már ki is szemelt a számára egy Sandethbe való szabót. Annak fogja föl adni. És hozzátette, hogyha az egész világ borulna is a lábai elé, nem fog előállni a szándékától és a nagy istenre esküvött, hogy abból a másiktól semmi sem lesz. Ezenfelül roppantul szitkozódott, tombolt és azt mondta, hogy a lamusba*) fogja csukatni, Franeket pedig lelövi, ha a ház környékére merészkedik.

Akár csukta a lamusba, akár nem, annyi bizonyos, hogy Seliga ettől kezdve

*) Tíz biztos hely a nemesi portákon, ahol családok okmányokat és őrleltárgyakat őriznek.

nem látta és csak a cselédlánytól tudta, hogy most is szereti és vágyódik utána.

Ez hízelt neki, de egyszersmind roppant epedő fájdalom fogta el utána.

Még azt is megüzente neki a leány, hogy emberi erő itt mit sem tehet és csakis a jó Isten segíthet.

— Hej, biz ez igaz! — gondotta Franek. — De hát az Isten mindenható, vajjon nem segítené-e rajtam, ha szépen megkérném rá?

A közelben nem volt templom, csak jó messzire Chocholowban és Novitargban; de volt egy kis falazott kápolna bádortetővel és benne a gondviselés szeme fából faragva és befestve.

Az utszélen állott. Franek a kápolnához megy, leveszi a kalapját, letérdel és imádkozik a következőképpen:

— Kedves jó istenkém, ha most megsegítesz az én nagy bánatomban, akkor annyi ezüstöt viszek neked áldozatul a városi templomodba, amennyi csak a két kezembe fér. Ne gondold velem, hogy honnan fogom azt venni, ássam fel bár a földből, hozzam Liptóbból vagy akár lopjam a zakopanei bányapénztárból. Nem a te gondod az, hanem az enyém. Te mindenható vagy, tehát mindent megtehetsz egy pillanat alatt, de én megelégszem, ha egy hét alatt teszed ezt meg és megváltoztatod Valevski urnak a szívét, hogy ne ellenkezzék velünk. Amen.

Fölállt és ment. Ássa az ércet, ássa — de hiába. A szolgáló elmondta neki, mikor szombaton lement a bányából, hogy Valevski egy izben megharagudott a lányára és a töltővesszővel vert végig a hátán.

Letelt a hét. Franek újra elmege a kápolnához,

letérdel, leveszi a kalapját és úgy imádkozik:

— Kedves jó istenkém. Eltelt egy hét. Meg akartam tartani az ígéretemet. Ha valami mással voltál elfoglalva, hát jó, várok még egy hétig. Egy hét múlva megint lejövök a bányából. Szépen kérlek, hogy ne tréfáld meg, mert én velem nem lehet tréfálni. Ha nem tudnám, hogy mindent tehetsz, nem kizoznám ennyire, de hát te mindent tehetsz, mindent. Tédd meg hát, hiszen ezzel csak jót teszel. Amen.

Eltelt a hét és Franek Seliga semmit sem hallott arról, hogy Valevski urnak a szíve meglágyult volna.

Harmadszor is elmege hát a kápolnához, letérdel, leveszi a kalapját és föléskodik: Édes jó istenkém, igaz, hogy üres kezekkel jövök hozzád, de azért teljesíteni fogom, amit ígertem, majd ősszel, amikor itt vége szakadt a munkának. Nem fogsz soká várakozni. Ismerek egy gazdag zsidót a poprádi korezmában. Nagyon szépen kérlek és adok még egy hetet, de ne tréfáld velem, mert belőlem nem lehet tréfát üzni. Amen.

Franek várt: — Mindhiába! Negyedszer is elmege tehát a kápolnához, leveszi a kalapját, de már nem térdel le és így beszél:

— Ur isten! Miért vagy hozzám ilyen kegyetlen? Nem foglak többé kérni, mert látom, hogy az hasztalan dolog. Veszekedni sem akarok veled, mert te fenn vagy égben, én pedig nem vagyok sas. De áldozni semmit sem fogok neked és még valami kellemetlenséget okozok neked, ha ennyire süket maradsz az én kéréseimre. Ha mi már ketten ennyire összekülönböztünk, akkor csak én is megtehetek valamit.

Kis kőrakást hordott össze, fölmászott rá, lábujhegyre állott, tinpagyával fölfeszítette a tetőt és lehajtotta a földre.

iskolákban való vizsgázást, továbbá a magántanulóknak iskolaév elején való beiratkozását és egyáltalában a magántanulóknak egy-egy hírhedtebb iskolába való nagyobb számu összeküldését. Erre nézve a felelősség mellett való intézkedést és a vizsgálati engedelmek kiadását a kultuszminister a tanfelügyelőre bizza. A rendelet különben így szól:

1. A királyi tanfelügyelő magánvizsgálatokra és ugyanabban a határidőben legfeljebb két osztály tantárgyaiból összevont magánvizsgálatokra a szabályszerű feleletek igazolása alapján engedelmet adhat, kivételesen más, de csak szomszédos tankerületben lakó folyamodóknak, ha abban a szomszédos tankerületben felső nép-, vagy polgári iskola nincs. Az állandó lakóhelyét mindig községi bizonyítvánnyal kell igazolni.

2. Az iskolák igazgatói más megyebeliakat magántanulóknak nem vehetnek föl, ilyenek csak a kir. tanfelügyelő engedélyével tehetnek magánvizsgálatot. Magániskolák a tanév elején egyáltalában nem vehetnek fel magántanulókat.

3. Az elemi iskola ötödik, illetőleg hatodik osztályának elvégzése alapján a polgári iskola II., illetőleg III. osztályának tantárgyaiból magánvizsgálatra csak az bocsátható, aki az elemi iskola V., illetőleg VI. osztályát, mint rendes tanuló végezte. Elemi iskolai bizonyítvánnyal a tanév elején csak a polgári iskola első osztályába lehet beiratkozni magántanulóknak.

4. A más fokozatu iskolák bizonyítványai alapján a polgári iskolánál magánvizsgálatot tevő tanulóktól a tanterv és tananyagkülönbséti előleges vizsgálatot mindenkor föltétlenül meg kell követelni.

5. Leányok csakis különös méltánylást érdemlő esetekben bocsáthatók fiúiskolában magánvizsgálatra s akkor is a leányiskola tanterve szerint minden kötelezett tantárgyból megvizsgálandók. Mivel pedig a leányiskola csak négyosztályu, leányok a polgári fiúiskola ötödik és hatodik osztályának tantárgyaiból nem tehetnek magánvizsgálatot.

6. A magánvizsgálaton nyert elégtelen osztályzatot a szabályzat 50. szakasza értelmében csak szabályszerű javítóvizsgálaton ugyanannál az iskolánál lehet kijavítani.

7. Ha valaki javítóvizsgálatának engedélyezését a szabályszerű határidőben kéri elmulasztotta, a királyi tanfelügyelő kellően indokolt kivételes esetekben a javítóvizsgálat letételét ugyanannál az iskolánál egy éven belül engedélyezheti.

8. A magánvizsgálatok szabályszerűségének felülbírálása végett a magánvizsgálati anyagoknyvek másodlatát a kir. tanfelügyelő saját adataival összehasonlítja amennyiben észrevétele nincs, láttamozásával hivatalos pecsétjével ellátva minden tanév végén együttesen a vallás-és közoktatásügyi miniszterhez fölterjeszti.

9. Ha valamely iskolánál a magántanulók feltűnő nagy számban jelentkezének, a királyi tanfelügyelő kötelessége e körülmény okait megvizsgálni, valamint az is hatáskörébe tartozik, hogy ilyen esetben a folyamodók egy részét a tankerületben levő és a folyamodók lakóhelyéhez földrajzilag legközelebb eső más iskolához utasíthatja, esetleg ha valamelyik iskolához már sokan jelentkeztek, ugyanarra a határidőre további engedélyek adását beszüntetheti. Ily esetekben a vallás-és közoktatásügyi miniszternek is jelentést tesz.

10. A királyi tanfelügyelő kötelessége ugy az előfelfsorolt rendeletekben, valamint a jelen rendeletben foglalt eljárási szabályok szigorú és pontos betartása fölött őrködni.

A királyi tanfelügyelő minden oly magánvizsgálati kérvényt, melynek kedvező elintézésére feljogosítva nincs, saját hatáskörében elutasít. A királyi tanfelügyelő ellenőrzi végül azt, hogy a magánvizsgálatok a tanítási idő legkisebb megzava-

rása nélkül a tanítási órákon kívül tartassanak.

A kecskeméti ev. ref. jogakadémian a beiratások szeptember hó 1—15 ig tartatnak. Az előadások szeptember 16 án kezdődnek. Október 14 ig nyomós okból a jogakadémia igazgató-tanácsa adhat az utólagos felvételre engedélyt. Beiktatási díj 20, félévi tandíj 30, segélyegyleti évi díj 10 korona. Az alapvizsgálatok szeptember 1—15-ig tartatnak. Alapvizsgálati díj 24, államvizsgálati díj 40 korona. Tápiantézetii díj havonként 20 korona.

A magyar nyelv tisztelete.

— Hatvan évvel ezelőtt. —

— augusztus 30.

Manapság, amikor a magyar kormányelnök szigorú parancsára Debreczen város hatósága kénytelen német nyelvű átiratot elfogadni és elintézni olyan állami hatóságtól, amely magyar pénzen áll fenn, némi érdeklődésre számíthat az, ha rá mutatunk arra, hogy régebben, amikor még nem boldogították a magyarokat a „közös” intézmények és a kiegyezés egyéb áldásai, hogy respektálták a nyelvünket.

Zoltai Lajos, a debreczeni városi levéltár buzgó kutatója, jellemző adatot szolgáltatott kezünkbe erre nézve.

„Czikkelye Sz. K. Debreczen Város Tanácsa és Választott Hites Közönség Gyűlése Jegyző Könyvének az 1845-ik év Julius 9-ről” hirt ad egy körözüvényről, amelyet egy világszaló ellen Hollandia fővárosa **Amsterdam** királyi ügyésze Debreczen város tanácsának megküldött. A „czikkely”-hez mellélt *eredeti* körözüvényt *magyar nyelven* intézték a magyar városhoz. Tartalma a következő:

Gorgas János Károly német születésű világszalónak személy leírása.

Ezen egyén egy amsterdami tekintélyes kereskedő's váltóház 40,000 holland forintban, melyeket attól 1845diki april eiszején a' porosz királyi tengeri kereskedelmi társaság főigazgatóság albizonyítmánya mellett 40 darab ezer forintos németalföldi bankjegyen felvett, álnok megcsalásával terhelteik.

Lehet 48 éves; berlini születésű kereskedő vagy gyárosnak adja ki magát, termete porosz öt láb, öt hüvelyk magas, szája's orra középszerű, arca puffadt kövéres busos, haja's szemöle őszbe vegyült, feje kopaszodó. A' német nyelvet sebesen's válogatott kifejezésekkel beszéli, 's általjában külseje vagyonos és művelt sima modoru emberre mutat.

Elvan látva az Amsterdámban székelő porosz királyi ügyviselő által 1845diki Marezius 28dikán 157 szám alatt kiadott's láirt utlevéllel, valószínűleg birtokában van több más ügyesen utánzott bizonyítmánynak is, 's minden jelenségek szerint ugyan azon egy lesz azon világszalóval, ki 1844 Augusztus 25dikén épen illy csalást követett el Bécsben, hol az Ausztria's más tartományok szerte keresztetett csaló családsága kivitelben szinte a' porosz királyi tengeri kereskedelmi társaság főigazgatóság albizonyítványát használta.

Az amsterdami törvényszék 1845 april 14dikén fogparancsot bocsátott ki ezen ármányos csaló ellen; miért is az alólirt siet ezen Gorgas János Károlyt általjában a' rendőrség akár kormányzasi akár bírói ügyviselőivel környékelte-

tése's letartóztatathása végett megösméretetni.

Amsterdám 1845 April 15dikén.

Amsterdami királyi ügyvéd
ZWEERTS.

NAPI HIREK.

A lövész-egyesület disz-lövészete.

— augusztus 30.

A „Debreczeni Polgári Lövész Egyesület”, melynek **Vecsey Imre** városi főjegyző a főlövész mestere, 1904. évi szeptember 3. és 4. napján a nagyerdei lövőházban disz-lövészetet tart az alábbi nappalakkal:

A lövészet mindkét napon reggel 8 órakor, délután pedig 2 órakor veszi kezdetét és tart alkonyatig.

4-én este a lövések osztályozása és a díjak kiosztása.

4-én déli fél 1 órakor a lövőházban közebed, melyre az aláírások 3-án délig a tikárnál eszközözendők.

Napi biztosok: 3-án **Pápay János** és ifj. **Tóth Ferencz**. 4-én **Szabó Sándor** és **Molnár Ferencz**.

Díjak a következők:

I. Körlövészekért: 1-ső díj: 1 darab 4-es arany, 2-ik díj: 1 darab 20 koronás arany, 3-ik díj: 1 darab magyar arany, 4-ik díj: 1 darab 10 koronás arany, 5-ik díj: 1 darab 10 frankos arany, 6-, 7-, 8-ik díj: 5 korona.

II. Középlövészekért: 1-ső díj: 1 darab 4-es arany, 2-ik díj: 1 darab 20 koronás arany, 3-ik díj: 1 darab magyar arany, 4-ik díj: 1 darab 10 koronás arany, 5-ik díj: 1 darab 10 frankos arany, 6-, 7-, 8-ik díj: 5 korona. Valamennyi díj disztéssel.

Lövészeti szabályok:

1. Általában kötelezők a megállapított löreud szabályok.

2. Díjra csak az egyesület tagjai pályázhatnak.

3. A lövészet 12 körre felosztott czéltáblán történik; a czéltáblák távolsága 150 méter.

4. A lövések értéke 10-es sorozatok kan számittatik. Egy lövész egymásután 3, legfeljebb 5 lövést tehet.

5. 1 darab löjegy ára társulati fegyverrel 2 korona, saját fegyverrel és töltenynyel 1 korona 20 fillér.

6. Minden lövész köteles legalább 5 darab löjegyet megváltani.

7. Ugy a kör-, valamint a találólövészekért egy-egy lövész csak egy díjat nyerhet.

— **A város szeszfogyasztási adóbérlete.** Debreczen városnak az állammal kötött szerződése a regále bérletre vonatkozólag ez év december hó 31-ikén lejár. — A város továbbra is bérelni akarja a fogyasztási adókat és evégből a város és a pénzügyigazgatóság megbízottjai között megindultak a tárgyalások.

— **A debreczeni bakák gyakorlata.** A debreczeni 39-ik gyalogezred már megkezdte ezredgyakorlatait Bihar megyében. Pénteken éjjel indult el az ezred katonái különvonaton Debreczenből a szomsz-

baton dőlőit érkezett meg Tenkére. A katonaság érkezése természetesen lázba hozta a kis biharmegyei városkát s a vasutnál és a Fő-utcán nagy tömeg várta a felvonulást. Csengő tabari zenével indult meg az ezred, majd eldelfellőzött Vogel Pál ezredes előtt. Amikor a zászlót az ezredes lakására vitték, felhangzott a Gotterhalte. Az ismeretes akkordok nagy szenzációt keltettek Tenkén s a kisvárosi nép borzalommal suttozta:

— Ez a hóhérhimnusz.

A Gotterhalte affér ezzel elintéztet nyert. Az ezredet azonnal elhelyezték a községben — s másnap nem volt gyakorlatozás. Tegnap vették kezdetüket az ezredgyakorlatok Teake és Hollód között. Az ezred két hétig marad Tenkén. Ezalatt az idő alatt a zenekar Krause karmester vezetésével több ízben hangversenyt fog rendezni a tankei fűrdőben. Vogel ezredes külön parancsban adta ki a leánysejtnök, hogy a polgárság vagyont kiméjli s tartózkodjanak minden garázdálkodástól.

Az ezred szeptember havában Tenkéről visszatérőben Derecske alatt négy napos gyakorlatot fog tartani a nagyvárad 37 ik zyalogezreddel. A gyakorlatok ideje alatt Derecskén fog tartózkodni Steinsberg altábornagy is.

— **Ruzsinszky Iona betegsége**

Ruzsinszky Ionát, a kitűnő hangu primadonnát, ki Kövessi színházátal Ujvidéken játszott, súlyos ideggyalatt a margitligeti szanatóriumba szállították. E szerencsétlen nő bajához nagyban hozzájárult paraficis progresszívában szenvedő férje, Bereszký debreczeni rendőrfogalmazó, akit pár nappal ezelőtt, mint veszélyes ördület, ugyancsak a debreczeni közkórházban helyezték el. Míg szabadon járt, leveleket írt a nőnek a feleségének, melyekben azzal fenyegette a sokat meghurcolt asszonyt, hogy egy óra ves fiaiskájukat megöli. Az ettől való rettegetés zavarta meg a művésznő idegrendjét s idezte elő a veszélyes bajt. A sorstól annyit sujtott nő iránt általános részvét.

— **Hol van a legjobb föld?**

A földművelésügyi miniszternek most kiadott jelentése csodálkozó naugon emlékezik meg arról, hogy az ország három nagyobb földrészletén a rendesnél is jobb termés volt. Ez a három földnyelv: *Bács-bodrog megyének délnyugati öble, Hajdumegyének a Bösörmentől Hevesmegye határáig felvonuló darabja és Kolozsmegyének egy jelentékeny része.* A két előbbi hely némely szalagjain 13—14 métermázsát adott holdankint a föld.

— **Az ipartestület a rabmunka ellen.**

Az ország kis iparosai régen panaszkodnak, hogy a rabipar nagy kárt okoz nekik. Akciót is indítottak a kis iparosok a rabipar ellen, de eredménytelen. A ma tartott tanácsülésen is a rabipar ügye került szóba. A debreczeni ügyészségi fogház felügyelője, Szepessy, a Simonyi-uton egy vaskerítés alkész és t vállalta el és azt a rabokkal készítette. Az ipartestület tudomást vett erről és a fogházfelügyelőt ipari kihágás címén feljelentette. Az alsófokú iparhatóság a felügyelőt az ellencemelt vád alól felmentette. Az ipartestület megfellebbezte az ítéletet a tanáchoz, mely ma foglalkozott ezzel az ügygyel. *A tanács a felmentő ítéletet*

helyben hagyta, mert a raboknak szabad ipari munkával foglalkozni.

— **Kardpárba.** Nagyváradon a Fekete Sas nagytermében tegnap délután kardpárba folyt le. A D-brezzenben általános ismert szimpátikus, kedves kollégánk Sipos Béla, a Nagyvárad Napló helyettes szerkesztője és Békéssy Jenő ügyvédjelölt állottak egymással szemben, egy összeszólközásból kifolyólag. Sipos Béla segédje Biró Lajos a Szabadság felelős szerkesztője és Nagy Dezső volt Békéssy Fenyődi Károly és Hevessy József ügyvédjelöltek. Sipos Béla orvosa dr. Erdős Adólf a biharmegyei közkórház kiváló orvosa volt. Békéssy Jenő mellett pedig dr. Weinstock szerepelt. A párbajt Biró Lajos vezette. Az első összecsapásnál Békéssy Jenő a fején sebesült meg, mire a segédek a párbajt be szüntették. Sipos Béla sértetlen maradt.

— **Társas vacsora Váradi Károly tiszteletére.** Tudvalevő, hogy Váradi Károlyt a helybeli pianista főgimnázium igazgatóját kinevezte a kormány a székesfehérvári tankerület kir. főigazgatójává. A debreczeni tanári kör, melyben Váradi Károly miut alelnök szintén tevékeny működést fejtett ki, társas vacsorát rendez a közszere tetben álló, érdemes férfi tiszteletére s e vacsorára nemcsak a tagjait és a helybeli felsőbb és középsik. tanárait hívja meg, hanem szívesen látja az új igazgatónak jó ismerőseit és tisztelőit is. A társas vacsora szept. 3 án este 8 órakor lesz az „Angol királynő”-ban és jelentkezhetni bármely középiskolai igazgatóságnál az ott kitett aláírási ivenk.

— **Végrehajtók bánata.** Akkor boldog a magyar, ha a végrehajtók sir. Már pedig a végrehajtók panaszkodnak. A „Bírósági Végrehajtók Közlönye” újságolja, hogy rosszul megy a végrehajtók dolga, mert a mult esztendőben ebben a boldog országban negyvenegyezzrel kevesebb végrehajtás történt, mint harmadéve. Ez más szóval annyit jelent, hogy a magyart tavaly nem licitálták annyira, mint az előző évben. Csakugyan gazdagodnék ez az ország, mint osztrák szomszédaink ámbítják? A reményünk azért nem lehet valami vérmes, mert így is háromszázezer magyar ember holmiját licitálták el a mult évben! A végrehajtások számának kisebbedése tagadhatatlanul némi fellendülést jelent. De nem sokáig fog tartani a jó mód, mert máris fenyeget a takarmányhiány. Megint adósságot kell majd eszénálni a magyar gazdáknak s az adósságnak nagyon sokszor licitáció a vége. Majd a következő évek statisztikájának jobban fognak örülni a végrehajtók

— **Utban hazafelé.** A néhány héttel ezelőtt Debreczenből megszökött *Deutsch Sámuel* és *Kürschner Frigyes* terménykereskedők ügyében már a mult a napokban befejeződtek a kiadatási tárgyalások és a két debreczeni terménykereskedő már utban van hazafelé Debreczenbe és ma, vagy legkésőbb holnap megérkeznek. A két kereskedőt a debreczeni pályaudvaron a királyi ügyészség veszi át és a pályaudvarról egyenesen a királyi ügyészség fogházába kísérik őket.

— **Rendkívüli közigazgatási bizottsági ülés.** Hajdu vármegye közigazgatási bizottsága holnap délelőtt a vármegyeházán Rásó Gyula alispán elnökele alatt rendkívüli ülést tart, amelynek egyetlen tárgya a vármegyei közutak építésére kiírt árlejtésre beérkezett ajánlatok felett való határozat.

— **Ülések az ipartestületen.** Az ipartestületi lakatos, aranyműves és esztergályos szakosztálya tegnap délután 3, 4 és 5 órakor az iparosok tanácstermében ülést tartott. A szakosztályok a szeptember 1-én tartandó előljárásági ülés tárgyait állították össze.

— **Uj titkár.** A debreczeni Önálló Munkás Betegsegélyző Pénztár igazgatósága tegnap ülésén a megüresedett titkári állásra Szathmáry Zoltán hírlapíró társunkat, a Vendéglős Ipartársulat, valamint a Pinczér Betegsegélyző Pénztárakat is agilis titkárát választotta meg 8 pályázó közül.

— **Elszámolás.** A csapókerti függetlenségi és 48-as olvasó-kör mulatságrendező bizottsága vasárnap tartotta elszámoló értekezletét, melyen kitűnt, hogy összes bevétel volt 702 korona 26 fillér kiadás volt 510 korona 56 fillér — tiszta jövedelem tehát: 191 korona 70 fillér. — Ismételtlen felülfizettek a következők: Tóth György 3 korona, Szele György 2 korona, id. Bucsa György 2 korona, Veress Gyula 1 korona, Szemere Imre 1 korona, Fejszés Sándor 1 korona, Kánya Lajos 1 korona, Nagy Ferenc 1 korona. Melyért fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

— **Egy urinó a katonai becsület-bírószág előtt.** Annak idején megirtuk, hogy Láng Károly dr. beszterezeti ügyvédnek póre támadt Grünzweig ottani ezredessel. Az ügyvéd nővére ugyanis zokon vette, hogy egy főhadnagyr, aki velük szemben lakik, ingujjban borotválkozott az ablaknál. Dr. Láng följelentette a főhadnagyt, s midőn nem kapta meg a várt elégtételt, részrehajlással vádolta az ezredust. Még nines elintézve ez az ügy, s máris új összeütközése támadt Láng ügyvédnek a katonasággal. Az ügyvéd ugyanis a királyi kabinetirodájában bepanaszolta Lukács Béla beszterezeti hadnagyt, mert állítólag ezt kiáltotta az utcán sétáló nőtestvérének: pfuj! A kabinetiroda az ügyet a beszterezeti 32. gyalogezred becsületbírószágához áttette, mely megidézte Láng ügyvéd nővérét. A nőly azonban nem ment el az idézésre, mire a katonaság az ügyet a rendőrségnek adta át, mely ki is halgatta minkét felet. A hadnagy tagadta, hogy a sértő szöcskát mondotta volna. Az ügyvéd erre a katonai becsületbírószág idézése miatt tett panaszt, de a nagyszabeni hadtestparancsnok elutasította. Láng Károly ismételtlen a kabinetirodához fordult, míg végre most a hadügyminiszter arról értesítette, hogy nem lát szükségesnek további intézkedést.

— **Urak és emberek.** Egy megyebeli kis városban külön kaszinójuk van a magukat uraknak nevező egyéneknek (gentrik, hivatalnokok) és külön a polgároknak is.

A református lelkész, aki mind a két kaszinónak tagja, egyszer az uri kaszinóba lépve, így üdvözölte az ott levőket:

— Jó napot, emberek!

— Urak! Urak! — válaszolt a sértődöttke egyike.

— Bocsánat — szólt a derék lelkész, — azt gondoltam, hogy az urak is emberek.

— **Könyv adományok.** A H„omokkerti ref. Olvasó Egylet” könyvtára részére Tordai Gábor ev. ref. tanító olv. egyj. jegyzőhöz eddig a kivetkező nemes szívű könyvadományok küldettek: *Harsányi Gusztáv* kir. törv. széki bíró urtól: *Csendes órák*, *Az első fecske és egyéb elbeszélések*, *Czivilista és Politika*, *A finnekről*, *Jánossi Z. és Szele György szék foglaltó beszédei*, *Bokréta* (költemények), *Abaffy*, *Czim nélküli*, *Élmények és tanulmányok* *Schweiczban*, *Magyar Salon* (1892. október hó), *Kossuth Lajos* iratai az emigrációból (32 füzet) és *Két drb arczkép* (C felsége I. Ferenc József és Ö felsége Erzsébet királyné). *Schmidt* *Sománé* urnőtől: *A Jövendő heti folyóirat* 19 száma, *Egy polgármesternő*, *Kleopatra* *Egyiptom asszony* (regények). *Vadász* *Emil* urtól: *A természettudományi Közlöny* 6 évi

séma (hiányos). *Katona Mihály* ispotályi dekan utól: Az Északamerikai egyesült államok története (1-6 kötet).

— **A takarékpénztárak és az inség.** A nagy inség enyhítésére, mely az idei szárazság következményeképpen az országot fenyegeti, minden hivatott tényezőnek meg kell mindent tenni, ami módjában van. A kormány már megindította az akcióit. Akciójához esatlakozni kell különösen a pénzintézeteknek, amelyek rendkívül sokat tehetnek az inség enyhítésére. A hazsi pénzintézetek — meg vagyunk róla győződve — nem is fogják okot szolgáltatni a tekintetben panaszra. A példát, hogy milyen irányu legyen a pénzintézetek segélyakciója, megmutatta a zágrábi takarékpénztár s most pedig a marosvásárhelyi takarékpénztár. Marosvásárhelynek, a legtekintélyesebb pénzintézetének igazgatósága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az országos szárazság folytán bekövetkezett takarmányhiány és esetleges inséggel szemben követhető segítő-akcióban a maga szerény erejével részvesz és pedig akképp, hogy: 1. a segély-akció vezetésére hivatott közigazgatási és társadalmi tényezőknek és azoknak, akiket e tényezők az ugynevezett inség-hitelre ajánlanak, gabona- és takarmányfélék beszerzésére kellő üzleti biztosíték mellett önköltségen (minimális kamattal) bocsátja a szükséges pénz rendelkezésére; 2. fölbirtokosok és kiszáradással szemben nála levő és biztosított tartozásaira nézve, amennyiben körök, az inséges év tartamára belül a szokásos föltörlesztésektől eltérően; 3. behajtás alatt álló követeléseire nézve, amennyiben azok dologilag vagy másként biztosítva vannak, a behajtást az inséges év tartamára felfüggeszti. — Reméljük, hogy a marosvásárhelyi takarékpénztár példáját nemsokára a debreczeni pénzintézetek is követni fogják.

— **Egy urinő rémtette.** Szegeden Gyuricza Olga, Gyuricza Lipót gyógyszerésznek feltűnő szépségű leánya, ki mintegy kilencz hónap óta elválva élt férjétől, tegnap délután tizennégy hónapos gyermekének darát adott. A gyermek a tányérra eldobta, mire Gyuricza Olga konyhakést ragadott és a gyermek nyakát átvágta. Azután bement anyjához és azt mondta: Anyám, Olgicának levágtam a nyakát, vigyetek az akasztófára. Erre lethargiába esett. Gyuricza Olgát beszállították a kórházba és megfigyelés alá helyezték. Gyuricza Olga esküvője után öt hónappal vörhenybe esett és azóta idegbántalmakban szenvedett.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Balázs Jánosné Kovács Sára ev. ref. 84 éves, Tóth Ferencz ev. ref. 6 éves, 67v. Grünberger Mórné Főgel Fáni izr. 68 éves.

— **Paraszt-párbaj.** Érmihályfalván Száva András és Kerezi Gábor parasztelegenyek szerelmi ügy miatt valóságos párbajt vívtak, amelynél Száva halva maradt a helyszínen. Kerezi önként jelentkezett a csendőrségnél, ahol letartóztatott és a nagyváradi ügyészséghez szállították.

— **Megkövezett cigány.** A Nyugati-utca egyik koreszmájában mulatóit Barkóczy József útszafüredi kertész. Vigan huzatta a cigánynyal a szép magyar nőtáka, hanem a nőtáért még csak szép szó sem volt a jutalom. Ezen aztán Barkóczy összeveszett a cigányokkal, kik a — koreszmából kitessekelték. Az utcán Barkóczy dühében felkapott egy nagy kődarabot s azt a koresma ablakán behajította. A kő Juhász Lajos zenészt érte és pedig olyan alaposan érte, hogy a fején 6 centiméteres sebet ejtett. Barkóczyt bekisérték.

— **Szereti a kaszárnyát.** Már Debreczen valamenyi kaszárnyája körül fogták el Szathmári Mari esavargó leányt. Még csak a Salétrom laktanya volt hátra. Az éjjel ott fogták el páros sétálás közben a kaszárnyakedvelő hölgyet.

— **1000 drb. „King” cigaretta-hüvely 1 frt.** „King” parafával 180 Egyiptomi különlegesség King 120. Valódi Egyiptomi Pharao 150 kapható kizárólag Mentze Henrik újdonságok áruházában.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

— **1-2 középiskolai tanuló** ellátásra felvállaltatik. Érleklődhetni Széchenyi-ú 18 sz. a.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

(Érkezik d. u. 1/2 órákor.)

Port-Arthur ostroma.

Budapest, augusztus 30. Csifuból érkező táviratok szerint Port-Arthurból odaérkező kínai menekülők rémitő helyzetben festik a port-arthuri állapotokat. **Végző szükség állott be élelmi szerekben. Már csupán a főtisztek lovai vannak meg, a többi lovakat felették.** Az összelőtt város lakosságát az éhínség a legnagyobb mértékben tenyegeti. Előbb-utóbb meg kell adni magát a helyőrségnek az élelmi szerek hiánya miatt. **Stössel** tábornok, a vár parancsnoka, csak azzal a biztatással tudja fenntartani a helyőrségben a fegyelmet, hogy Kuropatkin felmentő serege közeledik és akkor a vár fölszabadul az ostrom alól. — **Icsan** e őd elestét az ostrom legkiemelkedőbb és legfontosabb mozzanatának tartják. **Onnan a japán ágyuk szörnnyü támadást intézhetnek a várra,** amely alig lesz képes az ostromnak erről az oldalról sokáig ellentállani. Mindazáltal az hiszik, hogy daczára az élelmiszerek hiányának és a japánok ujabban szerzett előnyeinek, Port-Arthur vára még egy hónapig tartani fogja magát.

Elismerés Port-Arthur védőinek.

Pétervár, augusztus 30. A csár napiparancsot adott ki, amelyben elismerését fejezi ki a Port-Arthur hősi védelmezőinek. **A védelemben résztvevő összes katonának minden ott eltöltött hónapot egy évi katonai szolgálatba tud be. Stössel** tábornoknak, a védelem vezérének, a csár a III. osztályu György rend keresztjét adományozta.

A csár áldása.

Pétervár, augusztus 30. A csár Alexandrovics Mihály és Nikolajevics Mihály nagyhercegek kíséretében a harcztérre induló csapatokhoz utazott, amelyeket elutasításuk előtt megáld.

Alexejev Wladivosztokban.

Budapest, augusztus 30. Pétervárról jelentik: Az orosz távirati ügynökség tudósítása szerint **Alexev** tengernagy a wladivosztoki hajórajnál van.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen” távirati tudósítása.

— aug. 30.

Buza őszre	10 55	—
Buza tavaszra	10 82	—
Rozs októberre	8 03	— 8 05
Tengeri októberre	7 26	— 7 27
Zab	7 02	— 7 03

SZÍNHÁZ.

Elégtétel Makó Lajosnak.

Megirtuk már, hogy az egyik szegedi lap méltatlanul támadja Makó színigazgatót abból az alkalomból, hogy Szeged város tanácsa nagy szótöbbséggel hat évre neki adta a színházat.

A magyar színészet és színészi ügyekkel foglalkozók körében mindenütt visszatetszést keltettek ezek a támadások, mert Makó Lajos eddigi igazgatói működésével a magyar színészetnek ország-szerte tiszteletet és becsülést szerzett.

Hogy igazunk volt, amikor leczáfoltuk a Makó ellen felhozott alaptalan vádakat, azt igazolja Debreczen szabad királyi város hatóságának alábbi bizonyítványa, amely tanuságtétel arról, hogy Makó Lajos igazgató úgy művészi tekintetben, mint áldozatkészségben a legfokozottabb igényű város közönségét is kielégíti. Egyben elégtételt szolgálhat e bizonyítvány Makó Lajos egyéni, művészi és színigazgatói reputációjának is.

Az eredeti bizonyítvány szósz szerinti másolata a következő:

12,212/1904.

Hatósági bizonyítvány.

Makó Lajos színigazgató kérelme folytán Debreczen sz. kir. város hatósága hivatalosan igazolja, hogy **Makó Lajos** színigazgató, aki a debreczeni színházat 1902-ik évi május hó 1. napja óta vezeti — **működésével, munkásságával, szaktudásával és művészi érzékével a város közönségének megelégedését érdemelte ki.**

Szintársulatának szervezése, műsorának megállapítása, egybevágó előadások rendezése körül kiváló szakértelmet, kellő erélyt s áldozatot nem kímélő buzgalmat tanusított. Uj darabok bemutatásával s azoknak a fővárosi színházakéhoz hasonló színre hozásával a bérlet közönségnek tetszését és megelégedését teljes mértékben kiérdemelte.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1904-ik évi augusztus 20-án tartott üléséből.

Dr. Tóby, Kovács József,
jegyző. polgármester.

(P. H.)

Szeptember.

— augusztus 30.

Még két nap, aztán véget ér a gyűlöletes érlelt augusztus és beléptünk a tanügyi hónapba: szeptemberbe. Akinek fia, assya játszik és futkározik a tarlott virág nélküli réten, az tudja, hogy a szeptember hónap olyan csapás, akárcsak az inség és a szárazság és nem lehet védekezni ellene.

Ahogy elsejét mutatja a naptár, megindul a népvándorlás az iskolák és a könyvesboltok felé. A család egyik vihar-edzett tagja viszi beiratni a gyermeket és ha a beiratás művészetén túl vannak eme boldog hatandók, rácsapnak a könyvesboltba s kérnek Vergiliust, Tacitust, Mecnik számtanját, Beöthy irodalomtörténetet, kurzót, czeruzát és papíros-t. És vonulnak egymásután, szakadatlanul. Az egyik mamát felváltja a másik, a komor apa helyébe jön a még komorabb apa s a tanügyi hónap eleveendő, mozgalmassá teszi a várost.

A tanügygyel kapcsolatos kellemetlen-ségek hosszú sorozatából kivillan egy derűs epizód, a szabadkézű könyvtár. Ott van ennek a helye a kollégium árnyas kertjében. Szédületes, izgalmas börze, amely lázba hozza az arezokat, ökölbe szorítja a kezeket:

— Egy jó Sehack Béla! — szól az egyik.

— Puska Tacitushoz kijavított.

— Mind a két Beöthymet eladom.

Ebből a kabalisztikus kijelentésből a szakértő diák megtudja, hogy eladó egy Sehack Béla-féle német gyakorlókönyv, Tacitus jó magyar fordítása és Beöthy Zsolt mindkét kötet irodalomtörténete.

És a zsbongás, a láрма nem szűnik meg egy pillanatra sem. Osztályok szerint csoportosulnak az ifjak és úgy kínálják a bebes portékát, az ócska könyvet. Ha az előző év diákjainak száma egy osztályban kevesebb volt, mint amennyi utána jön, akkor a könyvek börzei értéke emelkedik. Ha valaki alkudni s a kartell által megállapított árakat leszorítani igyekszik, szüve- ren göggel szól reá a diák:

— Vegyen új könyvet!

És mert részben spórolni szeretne az ifja a buzulról kapott pénzzel s mert a radice-ik úgy diktálják, hogy több az ócska könyv, mint az új, egy kis barátságos pur- varió után megtörténik a vásár. Aki olyan ügyes volt, hogy könyveit az első nap el- adta, az politizálni jár a könyvvásárba. A diák politika roppant szövevényes és titok- atos. Kibogozásához különös diplomáciai talentum szükséges. Ennek a politikának terrena az árnyas kert, amelynek fái nem egyszer hallanak ilyen beszélgetést:

— Az a vén tokfílkó tanítja az idéa is a fizikát?

— Igen, a hülye. Csak kettőből bukta- tott meg s most megint rám fog járni a rud.

Ezek a modern és tanárt tisztelő diákok. Szeptember elején még monoklival és séta- nálcával járnak.

Ezek nem elegyednek bele a könyvek- kel seftelő riadó generáció lármájába, ezek csak azért skarnak érettségit tenni, hogy mint huszáröknentések esörtessenek végig majd a Fő utcán. Mit tudják ők, hogy a tanügyi hónap mit jelent a kishivatalnok- nak, akinek két leánya a polgárba, egy fia a realba, egy pedig a gimnáziumba jár.

Sejtik-e ők azt, hogy a derék kishi- vatalnok ilyenkor már mindig Luther betű- számtanjával, Fehér Ipoly fizikával, Tacitus annalesseivel és Schiller költeményeivel fog- lakozik és álmában kinosan viaskodik eme,

joles férfakkal. A diákbörze esupa derült esupa kedves napfényt sugároz ki. A gondot azok az ószülő hajú rabszolgák ismerik, akik urat akarnak nevelni a fiukból és megakarják velük a gimnáziumok padjait járítani.

De azért légy üdöz közelgő tanügyi hónap szeptember. Szükség van a te nap- sugárral való kaczerködásodra, mert gondot hozol ezer meg ezer apának, de cserében visszaadod a városnak azt a sok szétszórva élő egészséges diáksereget a maga csinyjei- vel, lármájával, börzével, elpusztihatatlan vidámságával. Szükség van rád tanügyi hónap, szeptember és ezért köszöntünk téged szíves szeretettel.

VEGYES HIREK.

* **Egy kaszinó botránya.** Különös esetről ad hírt szabadkai tudósítónk: Hamis játszason fogtak egy uri embert, akinek gentlemanságában senki se mert kételkedni és aki nagy vagyont költött már el, de nagy uri passziói évek óta nem voltak, tisztességes munkával kereste meg kenye- rőt. Az eset a kaszinóban történt s egy jelen volt kaszinói tag így mondja el: Mult év november óta meghonosították a kaszi- noban a tivoli játékot, amelyet előbb dél- után és esténként, most nyáron azonban csak délutánoként szoktak játszani. Néhány hete feljáromag a kaszinóba egy vendége a helyiségnek, aki minden évben két-három napot szokott itthon tölteni. Ő is részt vett a játékban, de mindig csak kis tételeket rakott a táblára. Négy nap óta 5 adta a bankot és mint játékosok tizen-tizenötön vettek részt a kaszinó tagjai közül. Tegnap délután is megkezdődött a játék és a részt- vevők, akik között több kitűnő játékos van, meglepetve tapasztalták, hogy a biliárd golyó folyton a bankárnak kedvez. A játék megindult és a bankár folyton nyert. A golyó következetesen a bal sarok- ban levő páros számú kivájasokba futott. Nem voltak nagy tételek, mégis alig egy negyed óra alatt kétszáz koronán felüli összeget nyert a bankár. A játékosok nem tudták megérteni a dolgot. Egyszer csak az egyik játékos egy kis cédulát kap, amelyre ez van ráírva:

„Nagyságos ur, kérem ne tessék tivo- lizni, mert a márvány asztal...ur emelte fel, ne tessék megmondani, hogy mink mondtuk.”

A kaszinótag, aki szókimondásáról ismeretes, erre a bankárhoz fordult és így szólt: „Egyszerűbb dolog a bugyelárist a zsebből kivenni” és ezzel a többi játéko- sokkal együtt letették a dákót és lehajolva, a biliárdasztal jobboldali mindhárom lábá- nak a kettő osztott részei között egy-egy kártyát találtak összehajtvá, ami által persze egy kissé az asztal jobb oldal felemel- kedett és a golyó okvetlen a bal sarokban állt meg. A 2-es vagy a 10-es számban. A kaszinótagok azonnal elhagyták a termet, meg sem hallgatva a bankár védekezését. Az esetet bejelentették az igazgatóságnak.

* **Nem cigány, hanem magyar.** Vörös Miska, aki Berlin előkelő vendéglői- ben szokott hangversenyezni, meghívót ka- pott a minap Spandauba, hogy a városi színházban játszóék egy este. A gazda pla- kátokon s az újságokban is hirdette a hang- versenyt, másort is nyomatott s a zenekart mindig cigányzenekarnak, Vörös Miskát pedig a híres cigánynak nevezte. A zene- kar megérkezett este a színházhoz, a zené- szek elkezdtek kirakni a hangszereiket, de akkor megtudták, hogy itt őket cigányok- nak vallják s ezért úgy megharagudtak, hogy a hangszereket újra visszarakták. Mikor a gazda megtudta a cigányok ha- ragjának okát, kijelentette, hogy tévedés történt és majd jóváteszi. A mikor a kö- zönség összegyülekezett már, a tulajdonos

fölment a szinpadra és így szólt a közön- séghez:

— Bátorodom a közönséget figyel- meztetni, hogy ez a zenekar nem cigány- zenekar, a hogyan tévedésből hirdettem, hanem magyar zenekar.

A zenészek ezzel mag voltak előgedve és jókedvűen játszottak tovább, bizonyára még jobb kedvvel, mint máskor, mert meg- mentették a becsületüket.

* **Olvashatatlan kéziratok.** A sok beküldött olva-hatatlan kézirat miatt egy amerikai lap szerkesztője annyira elkesere- dett, hogy mindazoknak, akik olvashatatlan kéziratot szoktak beküldeni, a következő tanácsokat adja: Amíg ön teheti, igyekez- zék az íráshoz egyebet használni, mint tin- tát és tollat. A nagyon is olvasható volna s ez nem tudná a szerkesztőség s a szedők figyelmet teljesen lekötöi. — Ha azoaban kenytelen tintát, tollat használni, minden- esetre őrizkedjék attól, hogy a lap fordítá- sakor itatós papíros használjon; ez már divatját multa. Ha valahogy tintafolt tá- madt a papíroson, csak távolítsa el a nyelv- vével. Így sikerülni fog a tintacsöppet nagy felületen elkennie. Az intelligens szedőnek önértéket nagyon fokozza, ha sikerül az ily módon elmázoit fozz-harmincz szót kibé- tüznie. Mi már több szedőt láttunk ilyen helyen kiokoskodásával félórákat eltölteni s ez alatt az idő alatt ugy káromkodtak, mint a matrózok, ami arra vall, hogy na- gyon meg voltak előgedve. Vesszőt, pontot ne használjon. Nekünk nagyon kelemes, ha ki kell találunk, hogy ön tulajdon- képpen mit akar mondani; így leg- alább mi alkalmazhatunk vesszőt, pontot a magunk teljes tetszése szerint. — Teljesen fölösleges olvashatóan írni. Ez közönséges származásra vall s azt ugyanut ébresszhetné, hogy ön iskolában tanulta meg az írás tudományát. A rossz írás min- dig a zseniális jele. Van sok író, aki csak ezuton tudja magára vonni a figyelmet. Ha tehát ír, hunyja be a szemét s írjon oly olvashatatlanul, a hogy csak tud. A tulaj- donnevekre nem kell ügyelni, mert minden szedő tudja a világ valamennyi férfának, asszonyának és gyermekének vezeté- és keresztnévét. Nagyon jó dolog, ha a papíros mindkét oldalát teleírja s ha még néhány száz sort kell még hozzáoldania, — hát írja kereszbe, mert még egy másik lapot is feláldozni csakugyan sok volna a jóból. Mi végtelenül boldogok vagyunk, vala- hányszor ilyen kéziratot kapunk a ke- zünkbe; de sokkal jobban szeretnők, ha a kézirat íróját markolhatnók meg a szer- kesztőség valamelyik esőndes zugában. Ha cikket befejezte, előbb hordja néhány nap- pig a zsebében, mielőtt a szerkesztőségbe küldené. Ha a cikket czeruzával írta, e rendszer haszna még jobban kiemelkedik. Igyekezzék a kézirat egyik vagy másik felét elveszíteni. A számozatlan hiányos lapok szövegének összeolvasása mindig nagy örömmükre szolgál.

* **Textilipari tanfolyam.** A kés- márkai felső kereskedelmi iskola az ottani állami szövőipari szakiskolával egyetértve elhatározta, hogy olyan ifjak számára, kik valamely közép vagy felső kereskedelmi iskolában az érettségi vizsgát sikerrel je- tették egyéves textil ipari tanfolyamot szer- vez. E tanfolyamok célja, hogy a keres- kedelmileg magasban iskolázott ifjaknak a textiliparban oly mérvű szakismereteket adjon, melyek segítségével nagyobb textil ipari vállalatoknál, gyáraknál, nagyobb kon- fekeziós üzletekben jobb állásokhoz jutha- sanak s az ott ma helyet foglalt külföldi elemeket kiszorítsák. Látnivaló, hogy ki- válóan hasznos és szükséges ezélt szolgál. Egy ideig az állami szövőiskola 2 éves tan- folyamát kellett végezni annak, ki ily pá- lyára lépett, ami idő s költségvesztéssel járt. Ennek dacára eddig is akadt már elég vállalkozó s próbálkozásuk sikerrel járt. Az egyéves tanfolyam az esetben, ha 25 jelentkező lesz szeptembertől juniusig

for tartani. Tandij 200 korona. A tanfolyam hallgatói az intézet alapításának 180. évfordulójára alkalmat nyújtva, mely kereskedelmi iskolát végzett ifjainak módját ad, hogy ipari szakismerteket szerezzék, jobb megélhetéshez, sikeresebb előhaladáshoz jussanak, — különösen felhívjuk a figyelmét. Tájékoztatót szereshet a debreczeni kereskedelmi és iparkamara hivatalában vagy közvetlenül a késővári kereskedelmi, és az állami szövőiskolák igazgatóságánál.

TÖRVENYKEZÉS.

Jelenet a járásbírósnál.

— augusztus 30.

A járásbírósnál a sok esirkekofa, pofon és becsületsértési perek aktái között sokszor megfordul a humor istenasszonya s barátságos hangulatot varázsol a komor tárgyaló terembe. Tegnap is látogatást tett ott a vidámság az alábbi eset kapcsán:

Három ur és egy hölgy állott a komoly bíró előtt, aki teljes szigorral nézett végig a társaságon s rászólt a panaszosra:

— Halljuk az esetet!

Előállott a panaszos, megigazitotta elegáns gérokkját és elmondta az esetet.

— Tekintetes bíró ur... A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljon... hiszen tetszik tudni. No csak szimpla segédj győző vagyok, nekem sem lehetett megtiltani, hogy bele ne szeressem az itt tanulóként jelen levő bájos hölgybe. Szerettem s szerelmemnek lángoló versekben adtam kifejezést. Mi lett az eredmény tekintetes bíró ur? Imádott hölgyem két fitestvére úgy felpofozott egy holdvilágos éjszaka, hogy ma is cseng a fülem, ha a pofonokra gondolok. Ezeket a rettenetes pofonokat nem fogom soha elfelejteni, ép azért tisztelettel kérem a tekintetes bíró urat, méltóztatásuk ezt a két embert szigorúan megbüntetni.

Előlépett erre a hölgy s a következőképpen adta elő:

— Bíró ur! Az eset a következőképpen történt: Ez az ur, aki állítólag üdülni jött Debreczenbe s állítólag segédjegyző, hetek óta ostromol engem szerelmes versekkel. A versek nem rosszak, bár Petőfi jobbkat irt. A szerelmi zöngeményeket egy kis fiu hozta hozzám. Elolvastam azokat, aztán eldobtam. Pár nappal ezelőtt egyik versét elfogta a bátyám. Elolvasta, aztán nekem rontott:

— Hát te a hátam mögött ilyen dolgokat csinál, ez mégis hallatlan dolog.

Én védekeztem s végül azt ajánlottam a bátyámnak, hogy szerezzen bizonyosságot arról, hogy köztem és a jegyző közt nincs semmi.

Én randevut adok neki, a jegyző megjelenik és én le fogom szidni. Másnap tényleg megtörtént a találkozás. A segédjegyző ur igen elegánsan öltözve jelent meg s már ömlengeni kezdett, amikor én alaposan megmosdattam a fejét. Hogy a két bátyám fölpofozta, arról nem tudok semmit.

— Kérem, szólt közbe a segédjegyző, csodálom, hogy ő nagysága nem tud a pofonokról. Hiszen úgy szikráztak a szemeim, hogy egy arra menő ember ezekkel a szikrákkal gyújtotta meg a cigarettáját.

Egy rendőr volt még beidévezve a mulatságos pörbe tanuként, de pozitív valamást nem tudott tenni. Hallott valami zajt, de szikrákat és pofonokat nem látott.

A bíró meghallgatván az esetet, kihirdette:

— A vádlottakat nem büntethetem meg, jelentette ki, mert sem a pofonokat, sem a szikrákat nem látta senki. Elmehetnek!

— A társaság eltávozott. A szegény segédjegyző ment ki utóljára a tereméből. Utközben még odaszólt a bírónak:

— Tekintetes bíró ur, a fene megy többet Debreczenbe nyaralni.

Csontváz a tűzhelyen.

Angol regény.

Fordította: Amica.

14

IV.

Az a fiatal emberek tönkre tévése. A munka csak nemesít. Alonnan valami hivatalos állást kell elfoglalni és ebben az anyja is egyetért velem.

— Az anyja!

— Igen, a feleségem, — mondja Guy nyugodtan. — Bemutatlak neki. Gyere velem.

Edit tánczolt volt és most leülve beszélgetett, vagyis inkább udvariasan hallgatta a háziasszonyát, midőn férje Geislerrel közeledett hozzá.

— Edit, engedd, hogy régi barátomat: Geisler Orlofot bemutassam.

Edit felnézett és rögtön felismerte ugyanazt a férfit, akit tegnap a Parkban Herberttel látott.

— A férjem barátait mindig szívesen fogadom, — mondta könnyű meghajlással és olyan tekintettel és hanggal, amit Guynek tetszett.

De ő éles megfigyelő volt és látta, hogy Edit ugyanakkor egy kutató tekintetet vetett Geislerre. Hogy az eredmény kielégítő volt vagy nem, azt ő nem tudta megmondani, de amint elmozdult, hogy tánczosnót keressen, hallotta Orlofot őt felkérni és látta őt vele keringőre felállani. Azután egy időre elveszítette őket a szeme elől, — de csak egy időre, mert, midőn a keringő bevégeződött, Blanka ment el mellette azt sugva:

— Nézze a mamát! — Herbert ur közeledik hozzá!

A gonosz sugót a szívében majdnem átkonni tudta volna, de ösztönszerűleg engedelmeskedett. Látatlanul szemmel tartani őket és halló távolságban lenni könnyű volt.

Edit leült és Geisler, mellette állva, beszélgetett, ahogy ő nagyon jól tudott egy értelmes, művelt asszonyhoz beszélni és Edit nem látta és nem hallotta az ellenkező oldalról Herbert Tracyt közeledni és Orlofnak sugni:

— Mutass be gyorsan.

Az alig volt mondva, midőn meg volt téve.

— Asszonyom, engedje, hogy egy gentlemant, aki bemutatni kíván, bemutassam. Herbert ur — De l'Orme asszony.

Ha egy pillantás megölhette volna őt, Herbert Tracy halva feküdt volna az Edit lábainál. Ő nem rettent meg, de még az ajkai is elfehéredtek, amint büszke főhajtással felállott és azt mondá:

— Geisler ur, lesz szíves a férjemhez vinni?

Hallani őt, azzal a különös győtrelem kifejezéssel a szemében, melyet csak ő látott, ő hozzá kíváncsni, az több volt mint amit De l'Orme eltudott viselni.

Egy kis körutat csinált és gyorsan a felesége oldala mellett volt.

— Edit, az ezredes a véleményedet kívánja halani Da Vincinek egy másolatáról, mely az „Utolsó Vacsorát” ábrázolja.

Geisler, reményem, hogy a Chesterton téren látni foglak? — mondta oly kellemes gondtalansággal, amit senki sem tu-

dott oly jól felvenni, mint a szép De l'Orme Guy és hálásan érezte a karját megszorítani azon kis kéz által, mely azt oly oda tapadó és ideges erővel ragadta meg, mintha az az erős kar minden inzultálástól biztos védelem lett volna.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

MATTONI

Erzsébet Sósfürdője.

Gyógyhely Budapest (Budán).

Idény: április 15-től október hó 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír női bajokban és testi bántalmakban.

Rondelő orvos: dr. Polgár Eml.

Egészséges fekvés. Jutányos lakások. Jó vendéglő. Villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

A ki

olcsón, jól, praktikusán és modernül építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21

Templomok, városi lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonírozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel elkészít a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgára. — Építő iparosoknak olcsón készít tervrajzokat, költségvetést.

Csak még rövid ideig!

Szőnyegraktárunk athelyezése miatt az összes ott lévő árukat leszállítottuk.

Különös olcsó alkalmivétel képen ajánlunk:

Több száz drb. szőnyegmaradékot féláron.

Visszamaradt függönyöket féláron.

Bútorszövet maradékokat féláron.

Egyes ágy- és asztalterítőket féláron.

Visszamaradt valódi Smyrna szőnyegek féláron.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza, Kossuth-utca 11.

Csak még rövid ideig!

